

Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig 2025-2028

Kulturregion Sønderjylland-Schleswig:
Stiftung Nordfriesland
Kulturstiftung des Kreises Schleswig-Flensburg
Stadt Flensburg
Haderslev Kommune
Sønderborg Kommune
Tønder Kommune
Aabenraa Kommune
Region Syddanmark

Med økonomisk tilskud fra Ministerium für Allgemeine und Berufliche Bildung,
Wissenschaft, Forschung und Kultur des Landes Schleswig-Holstein og
Kulturministeriet

Samarbejdsaftale om gennemførelse af Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig 2025-2028

Aftaleparter

Aftalen er indgået mellem partnerne bag Kulturregion Sønderjylland-Schleswig, der består af et samarbejde mellem følgende kommuner: Stadt Flensburg, Stiftung Nordfriesland, Kulturstiftung des Kreises Schleswig-Flensburg, Haderslev Kommune, Aabenraa Kommune, Tønder Kommune og Sønderborg Kommune samt Region Syddanmark.

Kulturministeriet og Ministerium für Allgemeine und Berufliche Bildung, Wissenschaft, Forschung und Kultur des Landes Schleswig-Holstein støtter kulturaftalen økonomisk.

Aftaleperiode

Fra den 1. januar 2025 til den 31. december 2028.

Aftalen træder i kraft ved underskrift.

Aftalens formål og indsatsområder

Partnerne bag Kulturregion Sønderjylland-Schleswig ser deres fælles indsatser i Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig som en mulighed for at skabe værdi gennem vidensdeling, fælles læring og styrket samhørighed i det dansk-tyske grænseland. Gennem samarbejde om aktiviteter, støtte til talentudvikling og synliggørelse skaber de en synergi, der for partnerskabet rækker ud over de enkelte kulturelle oplevelser og aktiviteter. Aftalen indgås ud fra en tro på, at samarbejdet gør partnerne i stand til at opnå resultater og fordele, som de ikke ville have kunnet opnå hver for sig.

Parterne ønsker gennem deres engagement at støtte op om borgernes gensidige respekt og fællesskab, hvilket bidrager positivt til grænselandets langsigtede udvikling. Med udgangspunkt i to indsatsområder — *Livskvalitet gennem kulturelle fællesskaber* og *På sporet af demokratiet* — søger partnerne at løfte specifikke udfordringer, der påvirker både den danske og tyske del af grænseregionen.

Inden for det første indsatsområde, *Livskvalitet gennem kulturelle fællesskaber*, anerkender aftalens partnere behovet for at skabe fællesskaber, hvor mennesker kan opleve glæde og mening sammen med andre. Med udgangspunkt i forskning, der viser, at kunst og kultur kan forbedre livskvalitet og mental sundhed, fokuseres der på at tilbyde kulturelle aktiviteter, som kan skabe frirum og give deltagerne mulighed for at udtrykke sig på nye måder. Kulturelle oplevelser i naturen inddrages som en vigtig del. Et yderligere mål er at styrke samarbejdet mellem sundheds- og kulturaktører for at sikre positive erfaringer og gøre opmærksom på potentialet ved samtænkte tiltag.

Det andet indsatsområde, *På sporet af demokratiet*, har som målsætning at styrke demokratiforståelsen og engagementet hos børn, unge og voksne. Med pandemien, klimaforandringer og den politiske situation i Europa og i verdenen som baggrund ønsker partnerne at skabe aktiviteter, hvor børn og unge kan lære om og udforske demokratiske værdier og principper, samarbejde, kritisk tænkning og konflikthåndtering. Målet er at sikre, at de næste generationer bliver bevidste og aktive samfundsborgere. Også regionens voksne medborgere har brug for rum til dialog på tværs af grænsen, så bevidsthed om løsninger gennem demokratiske samtaler styrkes. Kulturaftalens partnerskab ønsker på denne måde at bidrage til en mere inkluderende samfundsdebat, hvor interesse for hinandens historie og samfundsperspektiver styrker fundamentet for en fælles fremtid i grænselandet.

De planlagte aktiviteter under de to indsatsområder fremgår af bilag A.

Samarbejdets organisering

Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig styres af et kulturudvalg under Region Sønderjylland-Schleswig. På administrativt niveau spejles det politisk sammensatte kulturudvalg af en kulturfaggruppe. Nærværende aftale gennemføres under de vilkår, der besluttes i disse organer.

Kulturaftalen administreres af Region Sønderjylland-Schleswig, som de fire sønderjyske kommuner og Stiftung Nordfriesland, Kulturstiftung des Kreises Schleswig-Flensburg og Stadt Flensburg sammen med Region Syddanmark har etableret for at varetage fælles grænseoverskridende initiativer.

Daglig drift og sekretariatsopgaver, herunder servicering af politisk og administrativ styregruppe samt planlægning og gennemførelse af de aftalte aktiviteter, varetages af kulturafdelingen ved Regionskontor & Infocenter under faglig ledelse af Regionskontorets teamkoordinator for kultur & sprog. Inden for aftalens økonomiske rammer afsættes der midler til administration, så der kan ansættes personale til at håndtere opgaver forbundet med gennemførelsen af kulturaftalen.

Kulturaftalen knyttes således organisatorisk til den allerede eksisterende organisation Region Sønderjylland-Schleswig, hvor Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig også påtager sig andre kulturpolitiske opgaver, og Kulturfaggruppe Sønderjylland-Schleswig påtager sig opgaven som administrativ sagsbehandler for udvalget.

For at kvalificere den daglige opgavevaretagelse med faglig indsigt, viden om målgrupper og de regionale forskelligheder har Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig mulighed for at godkende nedsættelse af fagråd, hvis dette vurderes til at være formålstjenligt. Forvaltningen kan også tage initiativ til etablering af ad hoc arbejdsgrupper.

Der oprettes en særlig erfaringsgruppe med fokus på at fremme videndeling og læring baseret

på erfaringerne fra partnerskabets forsøgsprojekter. Denne erfaringsgruppe vil inddrage tovholdere fra forsøgsprojekterne samt forvaltningsrepræsentanter fra de relevante fagforvaltninger. Målet er at fremme et solidt fundament for fremtidige samarbejdsprojekter, der har til hensigt at løfte borgernes mentale trivsel og livskvalitet gennem kulturelle indsatser.

Finansiering

Partnerskabet stiller på grundlag af lokale beslutninger medfinansiering til rådighed for kulturaftalen. Det kommunale bidrag fra tysk side er ligeligt fordelt mellem de tre aftalepartnere, Stadt Flensburg, Stiftung Nordfriesland og Kulturstiftung des Kreises Schleswig-Flensburg, hvorimod det kommunale bidrag fra de danske partnere betales efter en fordelingsnøgle, der er beregnet ud fra folketallet i de respektive kommuner.

Det danske kulturministerium yder økonomisk støtte til kulturregionens aktiviteter gennem udlodningsmidler på det kulturelle aktstykke. Disse midler er øremærket til udviklingsprojekter, der sigter mod at fremme lokale kulturelle initiativer og samarbejde. Tilskuddet forudsætter, at Folketingets finansudvalg vedtager aktstykket om udlodningsmidler til kulturelle formål i de enkelte aftaleår.

I aftalen overtager kulturregionen statens tilskud vedrørende tidligere amtslige tilskud uden for lov til Dansk-tysk kulturpulje og Idræt som kulturel rammebevilling til aktiviteter, der understøtter aftalens indsatsområder. Tidligere amtslige tilskud uden for lov forudsætter Folketingets vedtagelse af Finansloven i de enkelte aftaleår.

Region Syddanmark medfinansierer Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig med et årligt beløb på 260.750 DKK / 35.000 EUR, i alt 1.043.000 DKK / 140.000 EUR i den fireårige periode. Tilskuddet er bevilget under forudsætning af, at Region Syddanmark efter udmøntningen af Aftale om Sundhedsreform 2024 fortsat har hjemmel til at indgå i samarbejdet efter 2025, jf. tillægsaftale med Region Syddanmark (bilag B).

Ministerium für Allgemeine und Berufliche Bildung, Wissenschaft, Forschung und Kultur des Landes Schleswig-Holstein bidrager økonomisk til Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig med et årligt beløb på 260.750 DKK / 35.000 EUR, i alt 1.043.000 DKK / 140.000 EUR i den fireårige periode.

Den samlede finansiering af Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig 2025-2028 fremgår af bilag C.

Genforhandling, justering og opsigelse af kulturaftalen

Partnerskabet indgår en fireårig aftale med henblik på at give mulighed for at gennemføre aktiviteter, hvor der er plads til udvikling, læring og tilpasning til de erfaringer, der opnås undervejs. Genforhandling eller justering af aftalen kan dog finde sted ved væsentlige ændringer af det grundlag, som aftalen er indgået på, samt når parterne er enige om det.

Parterne kan indstille deres medvirken i samarbejdsaftalen, hvis det aftalte budget ikke kan overholdes eller justeres tilstrækkeligt gennem ændring i aktiviteterne, eller hvis det er åbenlyst, at målet for samarbejdsaftalen ikke kan opfyldes. Ved ønske om opsigelse af samarbejdet skal den pågældende part straks give de øvrige parter en begrundet besked.

Opsigelsesfristen er 12 måneder til udgangen af et år, så forvaltningen har mulighed for at afvikle indgåede forpligtelser såsom personaleomkostninger og husleje. Hvis den organisation, der har hjemmel til at gennemføre samarbejdsaftalen, ophører med at eksistere, træder opsigelsen i kraft fra det tidspunkt, hvor hjemlen ophører.

Hvis hele samarbejdet om kulturaftalen ophæves, vil beslutningskompetencen til eventuelle ubrugte midler fra parterne ligge hos Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig.

Budget, regnskab og status

Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig har ansvaret for godkendelse af årsbudgetter på baggrund af statusrapport og regnskab. Udvalget kan på sine møder løbende justere middelallokeringen. Dette sikrer, at kulturaftalen kan gennemføres med respekt for økonomisk ansvarlighed og under de skiftende rammevilkår, som kan opstå i løbet af aftalens løbetid, og i anerkendelse af, at erfaring og læring kan give behov for justering af middelfordelingen.

Regionskontor & Infocenter vil have ansvaret for økonomistyringen og regnskabet for kulturaftalen. Som en del af Aabenraa Kommune vil der blive anvendt kommunens økonomisystem til registrering af økonomien. Der vil blive oprettet et selvstændigt regnskab for kulturaftalen, der revideres af ekstern revisor.

Forvaltningen har ansvar for, at der indsendes statusrapporter til Slots- og Kulturstyrelsen samt Ministerium für Allgemeine und Berufliche Bildung, Wissenschaft, Forschung und Kultur des Landes Schleswig-Holstein for at sikre, at alle parter er opdateret om fremskridt og eventuelle udfordringer i forbindelse med kulturaftalens aktiviteter.

Underskrift af aftalen / Unterzeichnung der Vereinbarung

Sted og dato/ Ort und Datum
Tønder Kommune

Sted og dato/ Ort und Datum
Haderslev Kommune

Sted og dato/ Ort und Datum
Aabenraa Kommune

Sted og dato/ Ort und Datum
Sønderborg Kommune

Sted og dato/ Ort und Datum
Stiftung Nordfriesland

Sted og dato/ Ort und Datum
Kulturstiftung des Kreises
Schleswig-Flensburg

Sted og dato/ Ort und Datum
Stadt Flensburg

Sted og dato/ Ort und Datum
Region Syddanmark

Sted og dato/ Ort und Datum
Ministerium für Allgemeine und Berufliche Bildung, Wissenschaft, Forschung und Kultur des
Landes Schleswig-Holstein

Bilag A:

Indsatsområder Kulturaftale 2025-2028

Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig ønsker, at der i forbindelse med udvikling af kulturaftalen for 2025-2028 skal arbejdes med projektudvikling indenfor følgende indsatsområder:

Livskvalitet gennem kulturelle fællesskaber – med fokus på hvordan kunst, kultur og natur kan bruges til at øge livskvalitet og -mestring.

På sporet af demokratiet – med fokus på hvordan især børn og unge kan få indsigt i demokrati som styreform og gennem kulturelle aktiviteter, kunst og kulturbaserede dialoger og ”praktivisme” kan arbejde med demokrati i miniformat.

I begge indsatser er der en kort beskrivelse af selve idéen med indsatsområdet, målgrupper og projekter. Evalueringen af den nuværende kulturaftale understreger, at det er en styrke ved kulturaftalekonceptet, at indsatsområderne er så tilpas åbne, at de vedtagne projekter kan udvikle sig i løbet af aftaleperioden og bygge videre på de opnåede erfaringer. Det vil samtidig sige, at i takt med at forskellige tiltag udvikles og afprøves, kan erfaringerne bruges i forhold til nye målgrupper og samarbejdspartnere.

I den sammenhæng er det vigtigt, at kulturaftalens aktiviteter tilpasses de specifikke målgrupper, men at kulturaftalen også synliggøres over for en bredere målgruppe som en fælles platform for dansk-tysk samarbejde.

Sprogbarrierer er stadig en af de væsentligste forhindringer i forhold til at borgere mødes og samarbejder på tværs af grænsen. Derfor vil der i begge indsatsområder blive sat fokus på, at de udviklede aktiviteter indeholder elementer af sprog- og kulturformidling.

Indsatsområde 1: Livskvalitet gennem kulturelle fællesskaber

Kort beskrivelse af indsatsområdet

På begge sider af grænsen bliver der i disse år talt om en trivselskrise i befolkningen. Mange mennesker føler sig stressede eller har store bekymringer på grund af aktuelle samfundsproblematikker som klimaforandringer eller krig. Her peger forskning og erfaring med lignende indsatser på, at fællesskaber med udgangspunkt i kunstneriske og kulturelle aktiviteter kan bidrage positivt til folks livskvalitet og deres mentale og fysiske sundhed. Kunsten og kulturen giver plads til forskellige baggrunde og personligheder, til nydelse og fysisk udfoldelse og til at udtrykke sig med andre kommunikationsformer end ord. Ved at blive involveret i processen om at skabe kunst og kultur lærer man at samarbejde og forstå hinanden og verdenen på en ny måde. Også det at bruge naturen aktivt kan fremme livskvaliteten, og derfor lægges der i indsatsområdet vægt på at skabe fællesskabsoplevelser, hvor kunst og kultur danner grundlaget for aktiviteter i naturen. Samtidig er tilgangene og især strukturerne ift. emnet meget forskellige på dansk og tysk side. Hvor der på dansk side i flere sønderjyske kommuner arbejdes på tværs af emnerne kultur og sundhed, synes det samme ikke at være tilfældet på tysk side. På tysk side af kulturregionen er det snarere selvstændige indsatser, der

gennemføres af forskellige aktører som fx museer eller kunstnergrupper, end koordinerede tiltag. Derfor skal der arbejdes med opbygning af netværk og vidensdeling mellem kultur-og sundhedsaktører og på tværs af grænsen for at udveksle de gode erfaringer og udvikle nye indsatser på tværs. Samtidig skal der inden for indsatsområdet arbejdes målrettet med at etablere kulturelle fællesskaber med fokus på livskvalitet.

Lignende indsatser peger på, at det centrale i den sammenhæng er at opbygge de gode fællesskaber med kunst og kultur som omdrejningspunkt, da det er fællesskaberne, som mange i målgruppen mangler. Det kan derfor være en bred vifte af kunst-og kulturformer, der kommer i spil i disse fællesskaber, men det er vigtigt, at fællesskaberne faciliteres på en særlig måde, der tilgodeser deltagernes behov.

På den måde skal indsatsområdet bidrage til at fremme livskvalitet og fællesskaber hos borgerne i kulturregionen ved at de får øjnene op for kunstneriske og kulturelle fællesskaber som frirum for tanker og måder at udtrykke deres følelser og være i samfundet på.

Øget netværk og øget vidensdeling mellem kultur-og sundhedsaktører på tværs af grænsen skal bidrage til nye, læringsrige indsatser i forhold til et emne, der er relevant i hele kulturregionen.

Målgrupper

En af målgrupperne er børn og unge, som skal opleve kunstneriske og kulturelle fællesskaber som rum, hvor de kan indgå positive relationer og hvor de er fri fra hverdagslivets bekymringer. Andre målgrupper kan være ensomme borgere, som mangler netværk, lettere stressramte mennesker samt ældre over 70, der ikke er så mobile.

Endvidere bør der målrettet opdyrkes kontakter mellem kultur-og sundhedsaktører på begge sider af grænsen til videns-og erfaringsudveksling og videreuddannelse ift. facilitering af kulturelle fællesskaber.

Projekter

a. Sammen om kulturen - sammen om naturen

Kreative aktiviteter på tværs af generationer. Kultur- og naturinstitutioner tilbyder en række kreative aktiviteter for voksne og børn, hvor det at skabe sammen er udgangspunktet. En anden oplagt målgruppe er danske og tyske børnehaver, som samarbejder omkring forskellige kunst- og kulturforløb. Det kan med fordel finde sted i naturen/med naturen som omdrejningspunkt, da der er mere og mere, der peger på, at det har en god effekt på vores velbefindende. I alle generationer er der et stort behov for tilbud, der kan skabe rammen om fordybelse og nærhed, og her kan kunst, kreativitet og natur danne rammen.

Tilbuddene skal udbydes som dansk-tyske tilbud, hvor deltagerne fra begge sider af grænsen får mulighed for at deltage og derfor får mødt hinanden.

Aktører: Tilbuddene kan finde sted på natur/kulturhistoriske institutioner, og laves i samarbejde med billedskoler og naturvejledere, evt. fritidstilbud og/eller kirkelige organisationer.

Ønskede effekter: Effekten af tilbuddene vil primært være at skabe rum for samvær, ro, fordybelse og livskvalitet for deltagerne og at opdage/opleve nogle af de tilbud, området har, på en ny måde. Her er fokus på den gode fællesoplevelse mellem danske og tyske deltagere med kultur og naturen som ramme om mødet mellem deltagerne. Dermed skal

aktiviteten bidrage til, at kulturregionen opleves som et fælles kulturrum.

b. Nye fællesskaber - ude og inde

At indgå i skabende fællesskaber kan være afgørende for styrkelsen af trivsel - og dermed livskvaliteten. Forløb, der tager udgangspunkt i kulturelle eller håndværksmæssige aktiviteter kan være med til at skabe nye fællesskaber og nye måder at se sine egne ressourcer på.

Under aktiviteten iværksætter hver partnerkommune i kulturaftalen forsøgsprojekter under temaet 'Nye fællesskaber', baseret på deres særlige lokale styrker og udfordringer. Her kan en gruppe borgere, der af den ene eller anden grund er et sårbart sted i deres liv, deltage i kuraterede forløb med kreative aktiviteter. Forløbene kan med fordel tænkes afholdt i naturen /grønne omgivelser, eller ved at inddrage naturelementer i aktiviteterne. De kan indeholde aktiviteter som fællessang, guidet læsning, skriveværksteder, sanke/lave naturlig mad, snittekurser/trædrejning etc. En central del af aktiviteten er faciliteret kompetenceudvikling og vidensdeling på tværs af både grænsen, fagligheder og forvaltningsområder, således at forsøgsprojekternes aktører på tværs af kulturregionen kan lære af hinanden og opdage, hvilke tilbud der virker. Desuden vil der på vidensniveau blive samarbejdet med øvrige kulturaftaler.

Aktører: Forløbene kan finde sted på billedskoler, kultur/naturhistoriske museer eller formidlingscentre, biblioteker, musikskoler, naturcentre etc. og tilrettelægges af en lokal tovholder.

Ønskede effekter: Effekten af denne type indsatser er dokumenteret stor, og forløbene kan bidrage positivt til deltagernes velvære og livskvalitet. Erfaringerne i partnerskabet er meget forskellige, hvorfor den 4-årige kulturaftaleperiode og mulighederne for at tilpasse aktiviteter til lokale forhold er et godt afsæt for både at kunne udvikle eksperimenterende indsatser lokalt men også at få gavn af erfaringsudveksling på partnerniveau. Dette kan danne afsæt for at arbejde videre med indsatser lokalt.

c. Talentudvikling musik

Musikskolerne og folkBaltica ensemblet vil i kulturaftalen udvikle deres respektive indsatser og deres samarbejde inden for indsatsområdet "Livskvalitet gennem kulturelle fællesskaber". Indsatsen om musikalske fællesskaber vil bestå af tre delelementer:

folkBALTICA Ensemblet vil intensivere sit fokus på de unge medlemmers trivsel og samtidig lancere flere initiativer, der skal bidrage til publikums oplevelse af at være del af et kulturelt fællesskab formidlet gennem musikalske oplevelser.

For at styrke folkemusikscenen vil ensemblet udvikle et helt nyt repertoire baseret på regionens traditionelle musik. Initiativet handler ikke kun om at synliggøre de musikalske rødder men også om at skabe innovative tolkninger og dermed bringe folkemusikken ind i nutiden.

Det tætte samarbejde med partnere som Sønderjysk Pigeor, Theodor-Storm Schule i Husum og grænselandets musikskoler skal videreudvikles for at styrke

talentudviklingen og kontakterne på individniveau.

Musikskolesamarbejdet – Dansk-tyske musik- og kulturprojekter 2025-2028

De 7 musikskoler ønsker i den kommende kulturaftaleperiode at ændre deres samarbejde fra at være koncentreret om afholdelse af en årlig musikskoledag til at være centreret om forpligtende samarbejder over grænsen. Det er ambitionen at projektet vil fungere som en model for, hvordan musik og kultur kan skabe bro over grænsen. Ved at fokusere på både lærere og elever skal der skabes en dybere forståelse og et stærkere fællesskab, som vil have en varig indflydelse på det kulturelle landskab i grænselandet.

Initiativet sigter mod at styrke de kulturelle bånd mellem Danmark og Tyskland ved at fokusere på samarbejde på lærerniveau og elevudveksling gennem musikalske oplevelser. Desuden er det planen, at hver musikskole forpligter sig på at afholde mindst ét grænseoverskridende arrangement om året. Ved at have klare forpligtelser skal der sikres kontinuitet i samarbejdet og en løbende udvikling af de grænseoverskridende aktiviteter.

folkAKADEMIE er en videreudvikling af samarbejdet mellem musikskolerne og folkBaltica ensemblet, der blev lanceret inden for rammerne af Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig 2021-2024. I kulturaftaleperioden 2025-2028 tages der udgangspunkt i den gjorte erfaring, at især tyske musikskoler har få eller ingen berøringspunkter med folkemusik og derfor mangler kvalificeret personale. Forståelse og viden om folkemusik er grundlaget for at introducere elever til genren og få dem til at deltage i folkAKADEMIE-workshops.

Et centralt element i videreudviklingen af samarbejdet vil derfor være forankringen af folkemusik i de tyske og danske musikskoler. Lærerworkshops vil styrke viden ift. undervisning i denne traditionelle musik, ikke kun med henblik på at formidle færdigheder, men også som et bidrag til at bevare kendskabet til kulturarven. Derudover vil der blive arbejdet med talentudviklingstiltag for udvalgte grupper af musikskoleelever med henblik på at styrke fødekæden på folk-området.

d. Talent bevægelse

Når mennesker fra forskellige kulturer og aldersgrupper mødes og laver noget fysisk sammen, skabes der bånd og en større forståelse for hinanden. Dette fremmer både individuel og kollektiv trivsel. Som del af indsatsområdet gennemføres derfor også en aktivitet med fokus på sport og interkulturelle fællesskaber.

I samarbejde med klubber syd for grænsen vil Sønderjyske fodbold etablere et børneakademi i Flensburg. Tilbuddet er til drenge- og pigespillere fra U9-U11, som ønsker at supplere deres træning hjemme i klubben med ekstra træning.

Træningen vil være kendetegnet ved høj intensitet og kvalitet og have fokus på at styrke den individuelle fodboldspiller, men også spillernes evne til at indgå i fællesskaber på tværs af kulturelle og sproglige baggrunde samt spillerniveauer. Der vil være stor opmærksomhed på deltagernes udvikling både som spillere, men også som en del af et børne- og interessefællesskab.

e. Dansk-tysk kulturpulje

Som en del af budgettet for Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig er der afsat midler til ”Dansk-tysk kulturpulje“. Midlerne er tidligere amtskommunale midler, som Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig i kulturaftaleperioden vil anvende til at støtte initiativer og projekter, der fremmer det dansk-tyske kultursamarbejde. Puljen skal fungere som en fleksibel og dynamisk ressource, der understøtter intentionen i kulturaftalen, men gør det muligt at imødekomme aktuelle behov i grænseregionen.

f. Styrkede netværk for øget livskvalitet og kulturel samhørighed

To målrettede netværkstiltag skal i løbet af kulturaftaleperioden sætte fokus på livskvalitet gennem kulturelle fællesskaber i samarbejder, der rækker ud over selve kulturaftalen. På den måde skal netværkstiltagene både give nye og spændende muligheder for målgrupper og aktører i Region Sønderjylland-Schleswig, men samtidig også bidrage til videndeling, erfaringsudveksling og synliggørelse, der rækker udover området.

Ungeprojekt ”IVÆRK”

Projektet IVÆRK 2.0” er et ambitiøst ungeprojekt, der skal inddrage unge i alderen 15-25 år fra Sønderjylland-Schleswig og store dele af Danmark. IVÆRK 2.0 har til formål at støtte kunstnerisk aktivitet, kulturelt iværksætteri og diversitet blandt unge på tværs af forskellige kulturregioner. Projektet har som mål at støtte kunst- og kulturprojekter, der er initieret af unge og går på tværs af kommuner i Danmark og den dansk-tyske grænse. Dette skal opnås gennem netværksmøder, camps og workshops med mulighed for faglig sparring og en ungepulje, hvis bevillingsudvalg skal bestå af unge.

Aktiviteterne i projektet tager udgangspunkt i initiativer og aktører, som findes blandt miljøerne i de enkelte kulturregioner. På den måde bliver de unges behov og ønsker omdrejningspunkt for projektaktiviteterne og de unge får mulighed for at udfolde sig kulturelt og kreativt. Projektet skal dermed understøtte udvikling af meningsfulde fællesskaber for og med kulturelt aktive unge i hele projektgeografien.

Kulturtræf

Med udgangspunkt i erfaringerne fra de to tidligere Kulturtræf K22 og K24 skal der også i den kommende kulturaftale afholdes konferencer i et samarbejde mellem øvrige kulturaftaler i Syddanmark samt Region Syddanmark, der sætter fokus på emner med tværgående relevans. Formålet med Kulturtræf-samarbejdet er at opdyrke netværk, formidle viden og udveksle erfaringer på kulturområdet på tværs af Syddanmark og Nordtyskland. Dette skal bidrage til øget samarbejde mellem aktørerne i området og synliggøre potentialerne i områdets kulturliv for en bredere aktørkreds.

g. Synliggørelse af kulturaftalen og grænselandets muligheder for at indgå i kulturelle fællesskaber

Mange borgere i grænselandet er ikke bevidste om, hvad der forbinder os på tværs af kulturregionen, de mange kulturelle tilbud i regionen og vores gensidige afhængighed for at kunne tackle aktuelle samfundsmæssige udfordringer til vores fælles bedste.

En vigtig del af indsatsområdet om fællesskaber er derfor at øge synligheden af kulturaftalens tilbud og mulighederne for at opleve og medskabe kunst og kultur i fællesskab med andre. Ved at afsætte midler til at fremhæve disse muligheder kan bevidstheden om og engagementet blandt borgerne til det grænseoverskridende samarbejde øges, hvilket vil styrke de kulturelle og sociale bånd og bidrage til oplevelsen af en mere sammenhængende region.

Indsatsområde 2: På sporet af demokratiet

Kort beskrivelse af indsatsområdet

Pandemi, krigen i Ukraine og klimaforandringer er eksempler på komplekse udfordringer, der har vist, hvor vigtigt det er at have velfungerende demokratier, der kan samarbejde henover landegrænser. Desværre er den demokratiske stabilitet i Europa udfordret af stigende politisk polarisering og desinformation. I både Danmark og Tyskland vidner medieberetninger og valganalyser om, at der er stadig flere borgere, der opgiver at følge med i nyhederne og vælger at være apolitiske, fordi de føler afmagt eller tager afstand fra den hårde tone i samfundsdebatten. Omvendt er der også befolkningsgrupper, der engagerer sig meget i bestemte samfundsspørgsmål som fx klimadebatten men ikke oplever at blive lyttet til.

Samfundsudviklingen gør det vigtigt for børn og unge at arbejde med demokrati. De skal forstå demokratiets byggesten, udviklingen af demokratiet i Danmark og Tyskland, og hvordan de gennem demokratisk deltagelse selv har mulighed for at påvirke, hvordan fremtidige samfundsdilemmaer og konflikter skal løses.

Indsatsområdet "På sporet af demokratiet" skal understøtte, at børn og unge gennem kulturelle og kunstneriske aktiviteter arbejder med de grundlæggende værdier og principper, der danner fundamentet for et velfungerende demokratisk samfund. Disse værdier og principper afspejler rettigheder og en forventning om at være aktive samfundsborgere. For at styrke børn og unges demokratiske dannelse vil der blive arbejdet med færdigheder som kritisk tænkning, samarbejds- og samtaleevner, konflikthåndtering og at kunne reflektere over, at en situation eller et dilemma kan betragtes fra forskellige perspektiver.

Voksne har også brug for at blive mindet om, at et aktivt medborgerskab er forudsætningen for et sundt demokrati, og at det er afgørende for demokratiets fremtid, at vi som voksne indgår i samfundsdebatter med respekt for andres perspektiver.

Samarbejdet i grænselandet forudsætter, at vi interesserer os for hinanden. Til det hører også en forståelse for den historiske og aktuelle udvikling i de to nabolande.

Målgrupper

Børn og unge er vigtige målgrupper, da de skal være fremtidens aktive medborgere i grænselandet, men også i dialogen mellem generationerne er det vigtigt at finde nye måder at føre konstruktive samtaler for at styrke demokratiet.

De deltagende børn og unge vil lære om demokrati som styreform, men også at demokratiets vilkår udvikler sig i takt med samfundsudviklingen. Gennem aktiviteterne vil de få en

forståelse for, at vi alle kan påvirke og bidrage til vores omgivelser, men at det af og til er svært at vælge den rigtige løsning på et komplekst problem.

De deltagende voksne, hvad enten det er pædagoger, lærere, formidlere, politikere eller øvrige ressourcepersoner, vil blive inspireret til at tale med børn og unge om komplekse og til tider kontroversielle emner på en nuanceret måde og at lytte aktivt til børn og unges perspektiver. På denne måde skal indsatsområdet gerne dæmme op for den store udfordring, at børn og unge kan udvikle ligegyldighed over for politik og demokratiske processer, fordi de ikke oplever at have indflydelse.

Hvis voksne skal kunne italesætte, hvorfor det er vigtigt at engagere sig som aktive medborgere i en grænselandskontekst, så kræver det en indsigt i nabolandets samfund og selv at kunne indgå i demokratiske samtaler, hvor holdninger brydes.

Projekter

h. Den mobile demokratisalon

Den demokratiske debat nytænkes ved at skabe et koncept, der kan tilpasses både steder, målgrupper og tematikker. Hvert år udvælger sekretariatet i samarbejde med de kulturinstitutioner, der ønsker at være vært for en demokratisalon, de temaer, som salonerne skal tage udgangspunkt i (klima, fællesskab, fremtid, ensomhed, natur etc.). Salonen skal være åben for offentligheden fra begge sider af grænsen, men kan alt efter, hvem der afholder den, rette sig mod en særlig målgruppe. Salonen kan tage udgangspunkt i et oplæg af en lokal ildsjæl, en politiker, en kunstner etc. og en række spørgsmål, som tovholderen/værtsorganisationen kan stille.

Da salonen er mobil, kan den finde sted hvor som helst og når som helst, og kan lægge sig op ad eventuelt allerede planlagte begivenheder samt helt aktuelle dagsordner. Det vil især være oplagt at afholde saloner på kulturinstitutioner, da det både kan nå et andet publikum samt synliggøre kulturinstitutionernes vigtige rolle i udviklingen af vores samfund. Salonerne kan også udformes som walk and talks, og kombineres med vandringer både i byer og i naturen.

Aktører: Skoler/gymnasier, kulturinstitutioner, kommunale institutioner, festivaler oa.

Ønskede effekter: Flere borgere og målgrupper fra begge sider af grænsen indgår i samtaler om demokratiet, og der kommer fornyet og forøget interesse for at indgå i drøftelser, når de finder sted på en utraditionel måde og et utraditionelt sted. Projektet har også en stærk dansk-tysk vinkel, da salonerne kan tage udgangspunkt i fælles problematikker og emner og med fordel foregå på steder, der har betydning for begge lande.

i. Demokraticamp

Der afholdes demokraticamps for danske og tyske skoleklasser på forskellige lokationer i grænselandet. Formålet er at skabe forståelse for de særlige historiske og aktuelle vilkår i grænseområdet samt øge elevernes viden om demokrati.

Forud for campene udvælges aktuelle og dilemmafyldte problemstillinger, som eleverne under campen arbejder med i dansk-tyske workshops. Emnerne kan fx være grænseregionens udvikling, aktuelle udfordringer på tværs af grænsen som fx klima eller kunstig intelligens. Eleverne modtager en faglig introduktion til hvert emne og

diskuterer derefter i deres workshopgrupper forskellige perspektiver på emnet. Efterfølgende har eleverne til opgave at komme med løsningsforslag. Problemstillinger og løsninger præsenteres gennem kulturelle eller kunstneriske udtryksformer som film, podcasts osv. Eleverne vil få støtte fra kunstnere eller andre eksperter til at kvalificere deres slutprodukt, som præsenteres for lokale politikere. Desuden vil der undervejs på campen være fokus på sociale aktiviteter, der øger dialogen på tværs af grænser og styrker de unges interkulturelle og sociale kompetencer.

Der skal udarbejdes materiale eller en indledende aktivitet, så det er muligt at arbejde lokalt med indholdet/emnet på skolerne forud for campen, fx med lokale demokratiske beslutningsprocesser og demokrati som styreform lokalt.

Aktører: skoler (udskolingen), museer, kommunale institutioner, kunstnere.

Ønskede effekter: Danske og tyske elever mellem 14 og 16 får øget viden om demokrati som styreform og lokale politiske beslutningsprocesser på begge sider af grænsen. Deltagerne får en forståelse for, hvordan demokratiske beslutningsprocesser fungerer og hvordan de selv kan bidrage til demokratiske processer. Lokalpolitikere får mulighed for at lytte til næste generation og deres syn på demokratiet.

j. Praktivism – håb via handling

Mange børn og unge går i dag med en vis grad af klimaangst, og projektets formål er at vende dette til klimahåb via børn og unges arbejde med konkrete problematikker. Det skal ske som et samarbejde (eller evt. en konkurrence) på tværs af landegrænser, hvor deltagende skoleklasser på mellemtrinnet udvikler og udvælger forskellige problemstillinger, som er koblet til deres hverdagsliv og til klimaspørgsmål. Klasserne matches på tværs af landegrænser og problemstillingerne behandles af partnerklassen. Der indlægges et kunstnerisk element i projektet, hvor børnene skal lave et kunstprojekt sammen med udgangspunkt i problemstillingerne.

Klassernes lærere vil få en stor rolle i forbindelse med projektet - ikke mindst i forhold til at kvalificere de problematikker, som eleverne byder ind med. Ligeledes lægges der op til, at en gruppe lærere udarbejder materiale til projektet for at sikre, at det rammer målgruppens niveau.

Der afholdes en finaledag, hvor udvalgte projekter, problemstillinger og kunstværker præsenteres. Dagen skal have fokus på klima på alle niveauer - fra indhold til forplejning.

Aktører: skoler (mellemtrin), lærer, kunstnere, organisationer med fokus på natur og klima.

Ønskede effekter: Deltagerne bliver opmærksom på klimaudfordringer men især også på, hvordan de kan omsætte disse udfordringer til handling. Effekten af projektet afhænger af, hvor mange klasser der deltager. Der lægges op til, at der første år kun er få klasser, men at antallet øges fra år til år. På samme vis vil det dansk-tyske fokus stige parallelt med antallet af klasser. Dog skal der være en særlig opmærksomhed på den sproglige barriere mellem de deltagende klasser.

Bilag B

TILLÆG NR. 1

TIL

**Samarbejdsaftale om gennemførelse af
Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig 2025-2028**

mellem

**REGION SYDDANMARK
(benævnt RSD)
og**

**Kulturregion Sønderjylland-Schleswig
(benævnt RSS)**

1 Indledning

Nærværende aftale er et tillæg til samarbejdsaftale vedrørende gennemførelse af Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig 2025-2028.

Parterne er enige om nedenstående tillæg til samarbejdsaftalens punkter om "Finansiering" og "Genforhandling, justering og opsigelse af kulturaftalen" for RSDs vedkommende.

Tillægget er en følge af fortsatte uklarheder omkring de endelige konsekvenser for regionens deltagelse i samarbejdet på baggrund af Aftale om Sundhedsreform 2024.

Til punktet "Finansiering":

Parterne er enige om følgende tilføjelse til aftaleteksten:

- RSD udmønter rammen i 4 lige store trancher af hver 260.750 kr.
- Første udbetaling sker umiddelbart efter dette tillægs underskrift.
- Anden og tredje udbetaling sker i henholdsvis 2026 og 2027, når der er aflagt en tilfredsstillende rapport om aktiviteterernes fremdrift.
- Sidste udbetaling sker på baggrund af en slutrapport i 2029, der bl.a. redegør for anvendelsen af midlerne fra RSD.
- RSDs medfinansiering af aktiviteterne er betinget af, at de øvrige syddanske og nordtyske partnere deltager i samarbejdet i hele aftaleperioden.
- Tilskuddet fra RSD er for 2026-2028 bevilget under forudsætning af, at Region Syddanmark efter udmøntningen af Aftale om Sundhedsreform 2024 fortsat har hjemmel til at indgå i samarbejdet efter 2025.

Til punktet "Genforhandling, justering og opsigelse af kulturaftalen"

Parterne er enige om følgende tilføjelse til aftaleteksten:

- RSD kan opsiges aftalen, såfremt regionens hjemmel for at gennemføre samarbejdsaftalen ophører. Opsigelsen får virkning fra tidspunktet for hjemlens ophør uanset bestemmelsen om opsigelsesvarsel i afsnittet om 'Genforhandling, justering og Opsigelse af Kulturaftalen.
- Såfremt aftalen i ovennævnte situation ophæves, kan der ikke rejses økonomiske krav mod RSD.

Samarbejdsaftalen gælder på i øvrigt uændrede vilkår.

2 Ikrafttræden

Dette tillæg træder i kraft ved underskrift.

3 Underskrifter

For Kulturregion Sønderjylland-
Schleswig

21.1.2025

Dato og underskrift

Teamkoordinator kultur, Anne-Mette Olsen

Titel og navn på underskriver

For Region Syddanmark

20.01.2025

Dato og underskrift

Direktør Jørgen Bjelskou

Titel og navn på underskriver

Bilag C

Budget og finansieringsplan Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig 2025-2028

Udgifter	Tiltag	2025 DKK	2026 DKK	2027 DKK	2028 DKK	I alt DKK
Administration	Lønninger, kontorhold, oversættelse, møder, overhead mv.	564.600	564.600	564.600	564.600	2.258.400
Indsatsområde 1						
Livskvalitet gennem kulturelle fællesskaber	Sammen om kulturen - sammen om naturen (sekretariatsprojekt)	150.000	50.000	150.000	50.000	400.000
	Projektledeelse (sekretariatsprojekt) 1)	405.200	405.200	405.200	405.200	1.620.800
	Lokalt forankrede forsøgsprojekter "Nye fællesskaber - ude og inde" og fælles opkvalificering 2)	710.000	710.000	710.000	710.000	2.840.000
	Musikalsk talentfremme (musikskolesamarbejde, folkBaltica)	560.750	560.750	560.750	560.750	2.243.000
	Børneakademi Flensburg - talentudvikling og fællesskaber 3)	642.783	642.783	642.783	642.783	2.571.132
	Dansk-tysk kulturpulje 4)	386.962	386.962	386.962	386.962	1.547.848
	Netværkstiltag (IV/ERK, Kulturtræf)	50.000	150.000	50.000	150.000	400.000
	Indsatsområde 1 i alt	2.905.695	2.905.695	2.905.695	2.905.695	11.622.780
Indsatsområde 2						
På sporet af demokratiet	Den mobile demokratisalon (sekretariatsprojekt)	200.000	100.000	100.000	100.000	500.000
	Demokraticamp (sekretariatsprojekt)	750.000	750.000	750.000	750.000	3.000.000
	Praktivisme – håb via handling (sekretariatsprojekt)	-	100.000	100.000	100.000	300.000
	Projektledeelse (sekretariatsprojekt)	405.200	405.200	405.200	405.200	1.620.800
	Synlighed: dokumentation, markedsføring, hjemmeside mv.	200.733	200.733	200.733	200.733	802.932
	Indsatsområde 2 i alt	1.555.933	1.555.933	1.555.933	1.555.933	6.223.732
	Udgifter i alt	5.026.228	5.026.228	5.026.228	5.026.228	20.104.912
Finansiering		2025	2026	2027	2028	I alt
Kulturministeriet: Det kulturelle aktstykke		1.400.000	1.400.000	1.400.000	1.400.000	5.600.000
Kulturministeriet: Tilskud til kulturregioner 2)		642.783	642.783	642.783	642.783	2.571.132
Kulturministeriet: Tilskud til kulturregioner 3)		386.962	386.962	386.962	386.962	1.547.848
	Kulturministeriet i alt	2.429.745	2.429.745	2.429.745	2.429.745	9.718.980
Kommunal medfinansiering DK		1.180.983	1.180.983	1.180.983	1.180.983	4.723.932
Region Syddanmark		260.750	260.750	260.750	260.750	1.043.000
	Regional medfinansiering DK i alt	1.441.733	1.441.733	1.441.733	1.441.733	5.766.932
Ministerium für Bildung Wissenschaft und Kultur		260.750	260.750	260.750	260.750	1.043.000
Kommunal medfinansiering DE		894.000	894.000	894.000	894.000	3.576.000
	Regional medfinansiering DE i alt	1.154.750	1.154.750	1.154.750	1.154.750	4.619.000
	Finansiering i alt	5.026.228	5.026.228	5.026.228	5.026.228	20.104.912

1) Andele af det samlede lønbudget er angivet som projektledeelse under indsatsområderne for at give et retvisende billede af, at de fleste lønmidler bruges til at gennemføre aktiviteter. Da medfinansieringen er ligeligt fordelt på årene i aftalen, er udgifter til løn og projektledeelse det også. Af hensyn til overenskomstregulerede lønstigninger vil der dog være forskel på de faktiske udgifter og et behov for at henlægge midler fra de første år for at dække udgifter til løn og projektledeelse i aftalens sidste år.

2) Der er budgetmæssigt afsat midler til forsøgsprojekter, der skal gå til eksperimenterende tiltag hos de enkelte partnere under indsatsområde 1. Hver partnerkommune i kulturaftalen vil med udgangspunkt i lokale styrker og udfordringer styrke fællesskaber.

3+4) Tidligere amtskommunale tilskud afsat på den danske finanslov.

Budget und Haushaltsplan Kulturvereinbarung Sønderjylland-Schleswig 2025-2028

Kosten		Umrechnungskurs 7,45				
	Maßnahme	2025 EUR	2026 EUR	2027 EUR	2028 EUR	I alt EUR
Verwaltung	Gehälter, Bürohaltung, Übersetzungen, Sitzungen, Overhead usw. 1)	75.785	75.785	75.785	75.785	303.141
Handlungsfeld 1						
Lebensqualität durch kulturelle Gemeinschaften	Gemeinsam in der Kultur - gemeinsam in der Natur (Sekretariatsprojekt)	20.134	6.711	20.134	6.711	53.691
	Projektleitung (Sekretariatsprojekt)	54.389	54.389	54.389	54.389	217.557
	Lokale Versuchsprojekte "Neue Gemeinschaften - drinnen und draußen" und gemeinsame Qualifizierung 2)	95.302	95.302	95.302	95.302	381.208
	Musikalische Talentförderung (Musikschulen-Kooperation, FolkBaltica)	75.268	75.268	75.268	75.268	301.074
	Flensburger Akademie für Kinder - Talententw. und Gemeinschaften 3)	86.280	86.280	86.280	86.280	345.118
	Deutsch-dänischer Kulturpool (Kulturboost) 4)	51.941	51.941	51.941	51.941	207.765
	Netzwerk (IVÆRK, Kulturtræf)	6.711	20.134	6.711	20.134	53.691
	Handlungsfeld 1 gesamt	390.026	390.026	390.026	390.026	1.560.105
Handlungsfeld 2						
Auf den Spuren der Demokratie	Der mobile Demokratiesalon (Sekretariatsprojekt)	26.846	13.423	13.423	13.423	67.114
	Demokratie-Camp (Sekretariatsprojekt)	100.671	100.671	100.671	100.671	402.685
	Praktivismus – Hoffnung durch Handeln (Sekretariatsprojekt)	-	13.423	13.423	13.423	40.268
	Projektleitung (sekretariatsprojekt)	54.389	54.389	54.389	54.389	217.557
	Sichtbarkeit: Dokumentation, PR 3)	26.944	26.944	26.944	26.944	107.776
	Handlungsfeld 2 gesamt	208.850	208.850	208.850	208.850	835.400
	Kosten insgesamt	674.661	674.661	674.661	674.661	2.698.646
Finanzierung		2025	2026	2027	2028	I alt
Kulturministerium DK: Zuschuss Kulturdokument		187.919	187.919	187.919	187.919	751.678
Kulturministerium DK: Zuschuss Kulturregionen 4)		86.280	86.280	86.280	86.280	345.118
Kulturministerium DK: Zuschuss Kulturregionen 5)		51.941	51.941	51.941	51.941	207.765
	Kulturministerium DK insgesamt	326.140	326.140	326.140	326.140	1.304.561
Kommunale Kofinanzierung DK		158.521	158.521	158.521	158.521	634.085
Region Syddanmark		35.000	35.000	35.000	35.000	140.000
	Regionale Kofinanzierung DK insgesamt	193.521	193.521	193.521	193.521	774.085
Ministerium für Bildung Wissenschaft und Kultur		35.000	35.000	35.000	35.000	140.000
Kommunale Kofinanzierung DE		120.000	120.000	120.000	120.000	480.000
	Regionale Kofinanzierung DE insgesamt	155.000	155.000	155.000	155.000	620.000
	Finanzierung insgesamt	674.661	674.661	674.661	674.661	2.698.646

1) Anteile des gesamten Lohnbudgets sind als Projektleitung unter den Handlungsfeldern angegeben, um ein realistisches Bild davon zu vermitteln, dass die meisten Lohnmittel für die Durchführung von Aktivitäten verwendet werden. Da die Kofinanzierung gleichmäßig auf die Jahre der Vereinbarung verteilt ist, sind es auch die Ausgaben für Gehälter und Projektleitung. Aufgrund der tarifvertraglich geregelten Lohnerhöhungen wird es jedoch Unterschiede bei den tatsächlichen Ausgaben geben, und es wird erforderlich sein, Mittel aus den ersten Jahren zurückzustellen, um die Kosten für Gehälter und Projektleitung im letzten Jahr der Vereinbarung zu decken.

2) Es wurden im Haushalt Mittel für Versuchsprojekte veranschlagt, die für experimentierende Maßnahmen der einzelnen Partner im Handlungsfeld 1 angewendet werden sollen. Jede Partnerkommune wird auf der Grundlage lokaler Stärken und Herausforderungen damit arbeiten, Gemeinschaften zu stärken.

3+4) Frühere amtskommunale Zuschüsse, die im dänischen Staatshaushalt vorgesehen sind.